

อิทธิพลของคานธีในนวนิยายของภวานี ภักฎาจารย์*

ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์*

การที่มหาตมคานธีก้าวขึ้นสู่เวทีการเมืองในอินเดียได้เปลี่ยนทัศนคติของสังคมอย่างสิ้นเชิงและได้เสริมสร้างค่านิยมบางอย่าง การต่อสู้เพื่ออิสรภาพของเขาได้นำแนวคิดใหม่มาสู่นวนิยายที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษในอินเดีย การเรียกร้องความเป็นสากลของคานธีจึงเป็นที่ยอมรับกันพอควรในหมู่นักเขียนอินเดีย ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๓๐-๑๙๔๗ การต่อสู้เพื่อเอกราชได้ถึงจุดสุดยอดและสะท้อนออกมาในนวนิยาย มหาตมคานธีเน้นปัญหาสังคมของผู้ที่ถูกกดขี่ คนยากจน คนที่ถูกเหยียดหยาม และพวกวรรณะต่ำในสังคมฮินดู จุดมุ่งหมายของเขาคือการขจัดความจน ความมมงาย ระบบวรรณะ และการรังเกียจพวกจัณฑาลซึ่งเป็นลักษณะที่เด่นชัดในสังคมอินเดีย คานธีเชื่อว่า เสรีภาพทางการเมืองที่ปราศจากฐานทางสังคมที่ถูกกดขี่จะนำไปสู่ความเสื่อมสลาย อิทธิพลของคานธีนั้นกว้างขวางและลึกซึ้งมากจนมีผลให้นักเขียนที่ยิ่งใหญ่ในภาษาอินเดียสร้างวรรณกรรมชั้นเอกในค่านวนิยาย กวีนิพนธ์ บทละครและ

* รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภวานี ภักฎาจารย์ (Bhabani Bhattacharya) เป็นนักเขียนอินเดียที่เขียนนวนิยายเป็นภาษาอังกฤษ เกิดวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๐๖ ได้รับปริญญาตรีเกียรตินิยมและปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยลอนดอน นวนิยายเรื่องแรกคือ *So Many Hungers* (ค.ศ. ๑๙๔๑) ซึ่งกิตติมา อมรทัต แปลในชื่อ ร้อยทิว (ดวงกมล, ๒๕๒๑) เรื่องที่สองคือ *Music for Mohini* (ค.ศ. ๑๙๕๒) เรื่องที่สาม *He Who Rides A Tiger* (ค.ศ. ๑๙๕๔) หรือ กษัตริย์เสือ ทวีป วรรณศิลป์ เป็นผู้แปล *Goddess Named Gold* (ค.ศ. ๑๙๖๐) หรือ พระแม่เจ้าทองคำ แปลโดยทวีป วรรณศิลป์ (๒๕๑๕) และ *Shadow From Ladakh* (ค.ศ. ๑๙๖๖) ซึ่งได้รางวัลจากรัฐบาลซิดนีย์ ใน ค.ศ. ๑๙๖๑ นวนิยายส่วนใหญ่ของภวานี ได้รับการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ ในทวีปยุโรป ๒๖ ภาษา และภาษาอื่น ๆ อีกกว่า ๑๐ ภาษา

ภวานี เป็นนักเขียนแนวสมจริง (Realism) ที่สนใจในปัญหาเรื่องการต่อสู้เพื่ออิสรภาพ นวนิยายของเธอเรื่องจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมอินเดีย มลเหตุแห่งความล้าหลังอันเป็นชนบท ประเพณี ความเชื่อดู และการรื้อให้เห็นถึงแนวทางการเปลี่ยนแปลง เขาได้ชื่อว่า เป็นนักเขียนผู้สร้างความเกี่ยวโยงระหว่างอดีตกับปัจจุบัน ระหว่างความเป็นจริงที่เห็นอยู่กับความหวังในอนาคตเช่นเดียวกับบทพิณตราดุริ และคานธี-บ.ก.

แปลเรียบเรียงจาก P.N. Bhatt 'The Impact of Gandhi on Bhabani Bhattacharya's Novels' *Indian P.E.N.* vol. 12. (Jan.-Feb., 1984): 19-21.

ภาพ
สร

ย
ย

บาท

ภ

รร
พิ

ระ
ภ

ณ
จ
ฐ
ภ

เด

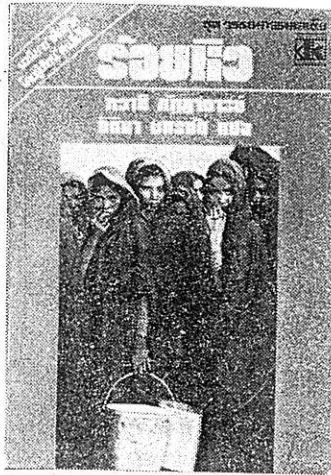
วรรณกรรมสร้างสรรค์ประเภทอื่นๆ พัฒนา
การด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองได้
ปรากฏอย่างเต็มที่ในนวนิยายที่เขียนเป็น
ภาษาอังกฤษในอินเดียด้วย

ภวานี ภัฏฐาจารย์ อยู่ในสมัยของ
คานธี นวนิยายของเขาสะท้อนถึงอิทธิพล
ของคานธีและรพินทรนาถ ฐากูร อย่างเด่น
ชัด สายตาข้างหนึ่งของเขามุ่งไปที่ปรัชญา
ของคานธีในขณะที่อีกข้างหนึ่งมุ่งไปที่ภาพ
แห่งความเป็นหนึ่งอันผสมกลมกลืนของฐากูร
นวนิยายเรื่องแรก ๆ ของเขายึดถืออุดมการณ์
ของคานธีและหลักการของคานธีในเรื่อง
อหิงสา สัตยาเคราะห์ ความเห็นเกี่ยวกับการ
รังเกียจคนจัณฑาลและการแบ่งชั้นวรรณะ
 ฯลฯ ในขณะที่นวนิยายรุ่นหลังของเขาซึ่งเรา
เรียกว่า “สมัยหลังคานธี” ได้เสนอทัศนคติ
ของคานธีในเรื่องอินเดียอิสระ

ภวานี ภัฏฐาจารย์ และ มุลก์ ราช
อานันท์ เป็นเสาหลักสองต้นของยุควิกรรม
ในแง่ที่คานธีนักปฏิรูป และคานธีนักมนุษย-
นิยมได้ปรากฏอยู่ตลอดเวลาในผลงานของทั้ง
สอง คานธีมีอิทธิพลต่อนักเขียนทั้งสอง
อย่างมากจนกระทั่งนวนิยายของเขาไม่เพียง
แต่ปรากฏลักษณะของคานธีเท่านั้น แต่ตัว
ละครยังเป็นจุดตัวแทนของคานธีด้วย เทวตา

ใน ร้อยหวี (So Many Hungers ค.ศ.
๑๙๔๙) สะท้อนภาพของคานธีผู้เป็นมหาตมา
และราหุลสะท้อนภาพของคานธีผู้เป็นมนุษย์
ภัฏฐาจารย์ แสดงลักษณะหลายด้าน ของ
คานธีในนวนิยายเรื่องนี้ เช่น ในการนำเรื่อง
ขบวนการขับไล่อังกฤษจากอินเดียมาเป็นเนื้อ
เรื่อง ภัฏฐาจารย์สะท้อนภาพของคานธีผู้นำ
และคานธีผู้เป็นมหาตมา จากปากของเทวตา
ผู้แต่งได้เปิดเผยความโกรธที่มีอยู่ในหัวใจ
ของคานธีต่อผู้ปกครองชาวอังกฤษ เทวตา
บอกราหุลว่าพวกเขาขัดแย้งกับชาวอังกฤษซึ่ง
เป็นผู้ปกครองมิใช่กับชาวอังกฤษซึ่งเป็น
ประชาชน

การมองชีวิตอย่างมีเหตุผลเช่นนี้
คานธีก็ได้อธิบายด้วยตนเองอยู่บ่อย ๆ แต่
แนวคิดที่เด่นใน ร้อยหวี ก็มนุษยธรรม
เรื่องสตรีให้กำเนิดบุตรที่ข้างถนน และชาย
ชราเลิกใช้บัตรอาหารฟรีแล้วพูดว่า “ให้คน
อื่นใช้เถอะ” และเรื่องอื่น ๆ อีกหลายเรื่อง
ซึ่งแสดงถึงความทุกข์ยากคับแค้นของผู้ยากไร้
หิวโหย และผู้ที่กำลังจะตายในเบงกอลด้วย
ความอดอยากซึ่งเกิดจากน้ำมือมนุษย์ใน
ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๔๒-๑๙๔๓ ได้ทำให้
ราหุลสะเทือนใจมาก ความรู้สึกปวดร้าว
แทนเพื่อนมนุษย์แสดงให้เห็นการเข้าถึง
มนุษยธรรมของคานธี

ชัยเทพในดนตรีเพื่อโมหินี (Music for Mohini, ค.ศ. ๑๙๕๒) แสดงทักษะของคานธีในเรื่องการปฏิรูปสังคม เป็นเรื่องของการต่อสู้กับความมมงาย ข้อห้ามที่ไร้สาระ และความเชื่อทางศาสนาอย่างเถรตรงที่มีมาช้านาน ชัยเทพเชื่อว่าเสรีภาพทางการเมืองที่ปราศจากเสรีภาพทางสังคมและเศรษฐกิจนั้นไร้ค่า สังคมชนบทกำลังป่วยด้วยการยึดมั่นในข้อห้ามของวรรณะ การรังเกียจฉันทาลและความเชื่ออย่างหลับหูหลับตาในเรื่องเครื่องรางของขลัง เขาต้องการเปลี่ยนค่านิยมของคนในชนบท แต่นวนิยายของภักฎาจารย์เรื่อง **คนขี่เสือ** (He Who Rides a Tiger, ค.ศ. ๑๙๕๔) เป็นเรื่องของการแก้แค้นเป็นสำคัญ เป็นการประท้วงบรรทัดฐานของวรรณะ เรื่อง **พระแม่เจ้าทองคำ** (Goddess Named Gold, ค.ศ. ๑๙๖๐) แสดง

ถึงความหวังและความหวนเกรงอย่างลึกซึ้งของผู้แต่งต่อเสรีภาพที่อินเดียเพิ่งได้รับ

อิทธิพลของคานธีต่อผู้แต่งปรากฏอย่างเด่นชัดในการนำเอาเครื่องมือการต่อสู้แบบคานธีมาใช้อย่างอิสระ เช่นการใช้สัตย์เคราะห้และหลักอหิงสาต่อต้าน พวกพ่อค้าตลาดมืด ในทำนองเดียวกับคานธีภักฎาจารย์เตือนคนอินเดียถึงอันตรายจากสถานการณ์ทางการเมืองบางอย่างซึ่งเกิดขึ้นทันทีหลังการได้รับเอกราช หากประชาชนไม่ระวังตัว พวกพ่อค้าตลาดมืด และพวกต่อต้านสังคมจะเข้ามาใช้เสรีภาพเป็นเครื่องมือและใช้ไปในทางที่ผิด

นวนิยายสี่เรื่องนี้ตีแผ่ชีวิตชนบทและการปรับตัวทางสังคมในสังคมฮินดู แต่ในเงาจากลาดักห์ (Shadow from Ladakh,

ค.ศ. ๑๙๖๖) ความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างทัศนคติที่แตกต่างกัน ได้แก่ทัศนคติแบบคานธี และทัศนคติของพวกนิยมสมัยใหม่ ระหว่างคานธีคราม (หมู่บ้านคานธี) กับเมืองอุตสาหกรรมเหล็กกล้า นวนิยายเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้รับอิทธิพลของยวาทธรรมา เนห์รู ภาควิชาการย์เองกล่าวว่า **เงาจากลาดัคห์** สะท้อนอิทธิพลจากแนวความคิดของคานธีอย่างลึกซึ้งซึ่ง **สัตยชิต** และ **ภาสกร** เป็นตัวแทนของความสุกโต คนแรกเป็นผู้ศรัทธาอย่างแรงกล้าในอุดมการณ์ของคานธี เป็นสาวกที่นับถือคานธีอย่างไม่ไต่แย้ง เป็นวิญญานของคานธีคราม ส่วนคนหลังเป็นวิศวกรหนุ่มซึ่งใช้ชีวิต ๑๒ ปีในอเมริกา เขาเป็นตัวแทนของค่านิยมสมัยใหม่ เทคโนโลยี และความฝันของเนห์รู ที่จะได้เห็นอินเดียอิสระมีความเจริญก้าวหน้าจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

สัตยชิตพยายามจะเป็นคานธีคนที่สอง เขาแสดงเป็นตัวแทนของคานธี การสร้างเสวคราม การถือพรหมจรรย์ ความคิดในการจัดการเดินขบวนอย่างสันติ และการอดอาหารจนกว่าจะตาย ล้วนแสดงให้เห็นความปรารถนาของเขาที่จะเอาอย่างคานธี เมื่อเขาทำตามคานธีอย่างไม่คำนึงถึงเหตุผล

พิเรศวร เพื่อนของเขาได้บอกเขาตามตรง “คานธีและไม่มีใครนอกจากคานธี ควรปฏิบัติตามแบบคานธี”

ในการทำงานเดียวกับคานธี สัตยชิตเชื่อในอุตสาหกรรมครัวเรือน และคิดว่าอุตสาหกรรมแบบนี้เป็นทางเดียวที่จะทำให้ชาวอินเดียมีความสุข เขาเชื่อในเรื่องความสมัครใจที่จะใช้ชีวิตแบบคนจนด้วย **เงาจากลาดัคห์** มีรากฐานมาจากปรัชญาคานธีและค่านิยมของคานธีอย่างเต็มที่ ภาควิชาการย์ชื่นชมการปฏิรูปซึ่งกำลังแทรกซึมผ่านชั้นต่างๆ ของความเชื่อองมงายในชนบทด้วย ดังนั้นเขาจึงเสนอทั้งสิ่งที่ดีในค่านิยมเก่าและสิ่งที่ดีในค่านิยมใหม่ ความยึดมั่นในศาสนาและการปฏิรูปสามารถดำรงอยู่ด้วยกันได้ ในทำงานองเดียวกัน ในอินเดียอิสระอุดมการณ์ของคานธีและแนวความคิดเรื่องเศรษฐกิจชนบทสามารถและควรจะอยู่ร่วมกับการพัฒนาบ้านอุตสาหกรรมสมัยใหม่

กล่าวสรุปได้ว่ามหาคานธีได้หล่อหลอมอุดมคติและความรักชาติของภาควิชาการย์ในขณะที่ยังพินทรนาถ ฐากรได้หล่อหลอมคุณค่าและความมุ่งหวังค่านิยมกรรม และกระแสเหตุการณ์ที่สำคัญในอินเดียได้ให้เนื้อหาแก่นวนิยายของภวานี ภาควิชาการย์ ๐